

TIOPOTENSER, PREFIX OCH GRUNDPOTENSFORM - STORHETER OCH ENHETER

STORHETER OCH ENHETER

Här är några exempel.

Storhet	Beteckning	Enhet	Symbol
Längd	l	Meter	m
Massa	m	Kilogram	kg
Tid	t	Sekund	s
Elektrisk ström	I	Ampere	A
Elektrisk spänning	U	Volt	V
Elektriskt motstånd	R	Resistans	Ω
Elektriskt ledningsförmåga	G	Siemens	S

TIOPOTENSER OCH PREFIX

Tiopotenser och prefix är ett sätt att förenkla när man ska skriva små och stora tal.

Exempel:

	Decimalt	Med prefix	Tiopotens
Vikt	80 000 g (gram)	80 kg	8×10^4 g
Spänning	400 000 V (volt)	400 kV	4×10^5 V
Längd	0,0022 m (meter)	2,2 mm	$2,2 \times 10^{-3}$ m
Hastighet	100 000 m/h (meter per timme)	100 km/h	1×10^5 m/h

STORA TAL

Namn	Potens	Decimaltal	SI-symbol	SI-prefix
Ett	10^0	1	–	(Uni)
Tio	10^1	10	da (<i>D</i>)	Deka
Hundra	10^2	100	h (<i>H</i>)	Hekto
Tusen	10^3	1 000	k (<i>K</i>)	Kilo
Tiotusen (myriad)	10^4	10 000		
Hundratusen	10^5	100 000		
Miljon	10^6	1 000 000	M	Mega
Miljard	10^9	1 000 000 000	G	Giga
Biljon	10^{12}	1 000 000 000 000	T	Tera
Biljard	10^{15}	1 000 000 000 000 000	P	Peta
Triljon	10^{18}	1 000 000 000 000 000 000	E	Exa

Triljard	10^{21}	1 000 000 000 000 000 000 000	Z	Zetta
Kvadriljon	10^{24}	1 000 000 000 000 000 000 000 000		

SMÅ TAL

Namn	Potens	Decimaltal	SI-symbol	SI-prefix
Tiondel	10^{-1}	0,1	d	Deci
Hundradel	10^{-2}	0,01	c	Centi
Tusendel	10^{-3}	0,001	m	Milli
Tiotusendel (myriaddel)	10^{-4}	0,0001		
Hundratusendel	10^{-5}	0,00001		
Miljondel	10^{-6}	0,000 001	μ	Mikro
Miljarddel	10^{-9}	0,000 000 001	n	Nano
Biljondel	10^{-12}	0,000 000 000 001	p	Piko
Biljarddel	10^{-15}	0,000 000 000 000 001	f	Femto
Triljondel	10^{-18}	0,000 000 000 000 000 001	a	Atto
Triljarddel	10^{-21}	0,000 000 000 000 000 000 001	z	Zepto
Kvadriljondel	10^{-24}	0,000 000 000 000 000 000 000 001	y	Yokto

Övningsuppgifter potenser/prefix och grundpotensform

Omvandla följande.

1	1000 mm	100 cm	10 dm	1 m	0,001 km
2	5 400 mm	540 cm	54 dm	5,4 m	0,0054 km
3	16 000 000 mm	1 600 000 cm	160 000 dm	16 000 m	16 km
4	2000 nm	2 μm	0,002 mm	0,0002 cm	
5	4 200 000 nm	4 200 μm	4,2 mm	0,42 cm	
6	50 000 g	500 hg	50 kg	0,05 ton	
7	1 200 g	12 hg	1,2 kg	0,0012 ton	
8	340000 g	3 400 hg	340 kg	0,34 ton	
9	1 200 000 g	12 000 hg	1 200 kg	1,2 ton	
10	12 000 mV	12 V	0,012 kV		
11	12000 mV	12 V	0,012 kV		
12	400 000 mV	400 V	0,4 kV		
13	272000 Ω	272 kΩ	0,272 MΩ		
14	240 000 Ω	240 kΩ	0,24 MΩ		
15	6 860 000 Ω	6 860 kΩ	6,86 MΩ		
16	89000000kW	89 000 MW	0,89 TW		
17	41 500 kW	41,5 MW	0,0000415 TW		
18	75 000 000 kW	75 000 MW	0,075 TW		
19	5000 mA	5 A	0,005 kA		
20	125 mA	0,125 A	0,000 125 kA		

21	1 200 000 mA	1 200 A	1,2 kA		
22	45000 N	45 kN	0,045 MN		
23	1 200 000 N	1200 kN	1,2 MN		
24	800 000 N	800 kN	0,8 MN		

Skriv i grundpotensform.

1	1000 mm	$1 \times 10^3 \text{ m}$
2	54 dm	$5,4 \times 10^0 \text{ m}$
3	16 km	$1,6 \times 10^4 \text{ m}$
4	2 μm	$2 \times 10^{-6} \text{ m}$
5	4,2 mm	$4,2 \times 10^{-3} \text{ m}$
6	50 kg	$5 \times 10^1 \text{ kg}$
7	12 hg	$1,2 \times 10^0 \text{ kg}$
8	340000 g	$3,4 \times 10^2 \text{ kg}$
9	1,2 ton	$1,2 \times 10^3 \text{ kg}$
10	12 V	$1,2 \times 10^1 \text{ V}$
11	12000 mV	$1,2 \times 10^1 \text{ V}$
12	0,4 kV	$4,0 \times 10^2 \text{ V}$
13	272000 Ω	$2,72 \times 10^5 \Omega$
14	240 kΩ	$2,4 \times 10^5 \Omega$
15	6,86 MΩ	$6,86 \times 10^6 \Omega$
16	89000000 kW	$8,9 \times 10^{10} \text{ W}$
17	41,5 MW	$4,15 \times 10^7 \text{ W}$

18	0,075 TW	$7,5 \times 10^{10}$ W
19	5 A	$5,0 \times 10^0$ A
20	125 mA	$1,25 \times 10^{-1}$ A
21	1,2 kA	$1,2 \times 10^3$ A
22	45000 N	$4,5 \times 10^4$ N
23	1200 kN	$1,2 \times 10^6$ N
24	0,8 MN	$8,0 \times 10^5$ N

Omvandla om följande.

1	$2,25 \times 10^3$ m	2250m	2,25 km
2	$5,4 \times 10^{-3}$ m	5 400 μ m	5 400 μ m
3	$1,6 \times 10^2$ m	160 m	0,16 km
4	$0,9 \times 10^6$ kg	900 000 kg	900 ton
5	$1,05 \times 10^{-2}$ g	0,0105 g	0,000 0105 kg
6	$5,0 \times 10^0$ kg	5 kg	5000 g
7	$1,25 \times 10^1$ V	12 500 mV	12,5 V
8	$4,0 \times 10^3$ V	4000 V	4 kV
9	$0,23 \times 10^3$ V	230 V	0,23 kV
10	$5,0 \times 10^6$ W	5 000 000W	5 000 kW
11	$2,5 \times 10^{-1}$ W	0,25 W	
12	$0,3 \times 10^{-3}$ A	0,3 mA	0,0003 A
13	$1,0 \times 10^3$ A	1 000 A	1 kA
14	$2,25 \times 10^6$ Ω	2 250 000 Ω	2,25 M Ω

15	$8,6 \times 10^0 \Omega$	$8,6 \Omega$	
16	$8,54 \times 10^2 \text{ N}$	854 N	$0,854 \text{ kN}$
17	$8,0 \times 10^6 \text{ N}$	$8\,000\,000 \text{ N}$	$8\,000 \text{ kN}$

Beräkna följande.

Ange svaret i grundpotensform och decimalt.

1. $1,0 \times 10^1 - 5,0 \times 10^0$ $0,5 \times 10^1$ 5
2. $2,0 \times 10^2 + 5,0 \times 10^1$ $2,5 \times 10^2$ 250
3. $3,5 \times 10^2 - 1,2 \times 10^1$ $3,38 \times 10^2$ 338
4. $4,5 \times 10^0 \times 2,0 \times 10^0$ 9×10^0 9
5. $1,0 \times 10^1 \times 5,0 \times 10^1$ 5×10^2 500
6. $1,5 \times 10^0 \times 4,0 \times 10^0$ 6×10^0 6
7. $3,0 \times 10^0 \times 0,4 \times 10^0$ $1,2 \times 10^0$ 1,2
8. $1,5 \times 10^2 \times 0,25 \times 10^0$ $3,75 \times 10^1$ 37,5
9. $5,0 \times 10^1 / 2,0 \times 10^0$ $2,5 \times 10^1$ 25
10. $1,44 \times 10^2 / 1,2 \times 10^1$ $1,2 \times 10^1$ 12
11. $1,2 \times 10^3 \times 4,0 \times 10^0$ $4,8 \times 10^3$ 4 800
12. $2,5 \times 10^7 \times 1,0 \times 10^3$ $2,5 \times 10^{10}$ 25 000 000 000
13. $5,5 \times 10^4 + 2,5 \times 10^4$ $8,0 \times 10^4$ 80 000
14. $4,5 \times 10^8 / 4,0 \times 10^1$ $1,125 \times 10^7$ 11 250 000
15. $1,0 \times 10^{-3} \times 2,0 \times 10^0$ $2,0 \times 10^{-3}$ 0,002
16. $5,0 \times 10^6 \times 2,0 \times 10^1$ 1×10^8 100 000 000
17. $8,0 \times 10^{10} \times 2,0 \times 10^6$ $1,6 \times 10^{17}$ 160 000 000 000 000 000

18.	$5,0 \times 10^{-3} / 2,0 \times 10^0$	$2,5 \times 10^{-3}$	0,0025
19.	$6,0 \times 10^{-10} / 3,0 \times 10^{-7}$	$2,0 \times 10^{-3}$	0,002
20.	$8,0 \times 10^3 / 4,0 \times 10^{-3}$	$2,0 \times 10^6$	2 000 000

Skriv följande i grundpotensform.

1.	12,5 kW	$1,25 \times 10^4 \text{ W}$
2.	8,2 kV	$8,2 \times 10^3 \text{ V}$
3.	30 mA	$3,0 \times 10^{-2} \text{ A}$
4.	2,2 MΩ	$2,2 \times 10^6 \text{ Ω}$
5.	4 mA	$4,0 \times 10^{-3} \text{ A}$
6.	400 V	$4,0 \times 10^2 \text{ V}$
7.	4 kV	$4,0 \times 10^3 \text{ V}$
8.	48 TW	$4,8 \times 10^{13} \text{ W}$
9.	0,28 μA	$2,8 \times 10^{-5} \text{ A}$
10.	0,00023 MV	$2,3 \times 10^2 \text{ V}$